



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS  
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

**PREDMET ŠAPONJA I KARULA protiv HRVATSKE**

*(Zahtjevi br. 72962/16 i 28751/17)*

PRESUDA

STRASBOURG

18. ožujka 2021.

*Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*



**U predmetu Šaponja i Karaula protiv Hrvatske,**

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Alena Poláčková, *predsjednica*,

Péter Paczolay,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Attila Teplán, *vršitelj dužnosti zamjenika tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjeve (br. 72962/16 i 28751/17) protiv Republike Hrvatske koje su dva hrvatska državljanina g. Slobodan Šaponja („prvi podnositelj zahtjeva“) i g. Mate Karaula („drugi podnositelj zahtjeva“) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 24. studenoga 2016. odnosno 7. travnja 2017.;

odluke da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada“) obavijesti o prigovorima na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije, a da se ostatak zahtjevâ odbaci kao nedopušten;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. veljače 2021. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

## UVOD

1. Predmet se odnosi na prigovore podnositelja zahtjeva, na temelju članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije, da im u kaznenim postupcima koji su se vodili protiv njih nije bila pružena mogućnost prisustvovati sjednicama žalbenog vijeća.

## ČINJENICE

2. Prvi podnositelj zahtjeva rođen je 1980. godine i živi u Rijeci. Drugi podnositelj zahtjeva rođen je 1970. godine i živi u Pakracu. Prvog podnositelja zahtjeva zastupao je g. K. Dekleva, odvjetnik iz Rijeke, a drugog podnositelja zahtjeva zastupao je g. H. Čačić, odvjetnik iz Bjelovara.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

### **A. Šaponja protiv Hrvatske, zahtjev br. 72962/16**

5. Dana 26. lipnja 2008. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu: „USKOK“) podnio je optužnicu protiv prvog podnositelja zahtjeva i još petnaest osoba na Županijskom sudu u Rijeci zbog trgovine drogom.

6. Dana 11. lipnja 2010. Županijski sud u Rijeci proglasio je prvog podnositelja zahtjeva krivim za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret te mu je izrekao kaznu zatvora u trajanju od četiri godine.

7. Dana 17. studenoga 2010. prvi podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv presude Županijskog suda u Rijeci Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, osporavajući činjenične i pravne osnove svoje osude i kazne. Zatražio je i da on i njegov odvjetnik budu pozvani prisustvovati sjednici žalbenog vijeća.

8. USKOK je također podnio žalbu protiv prvostupanjske presude tražeći, *inter alia*, izricanje strože kazne prvom podnositelju zahtjeva.

9. Tijekom žalbenog postupka spis je dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, koje je Županijskom sudu u Rijeci dostavilo obrazloženo mišljenje, pozivajući na odbijanje žalbe prvog podnositelja zahtjeva i prihvatanje prijedloga USKOK-a za povećanje podnositeljeve kazne.

10. Dana 7. travnja 2011. Vrhovni sud održao je sjednicu u prisutnosti odvjetnika prvog podnositelja zahtjeva i odvjetnikâ ostalih okrivljenika. Vrhovni sud nije smatrao svrhovitim da se prvi podnositelj zahtjeva, koji je bio zastupan po odvjetniku, dovede iz pritvora. Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske bio je pozvan na sjednicu, no nije joj prisustvovao.

11. Dana 8. travnja 2011. Vrhovni je sud donio presudu kojom je potvrdio osudu prvog podnositelja zahtjeva i povećao mu kaznu na kaznu zatvora u trajanju od pet godina i šest mjeseci. Presudio je da nije bilo značajnih olakotnih čimbenika koji bi opravdali izricanje niže kazne od najniže zakonski propisane kazne (vidi stavak 23. ove presude).

12. Dana 3. kolovoza 2011. prvi podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći, *inter alia*, da mu nije bila pružena mogućnost prisustvovati sjednici žalbenog vijeća.

13. Dana 3. lipnja 2016. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu prvog podnositelja zahtjeva kao neosnovanu. Presudio je da odsutnost prvog podnositelja zahtjeva sa sjednice žalbenog vijeća nije utjecala na poštenost kaznenog postupka protiv njega s obzirom na to da je na sjednici bio zastupan po odvjetniku, a tužiteljstvo joj nije prisustvovalo. U obzir je uzeo i činjenicu da kazna prvom podnositelju zahtjeva nije bila povećana na temelju ponovnog ispitivanja činjenica, već zato što je drugostupanjski sud utvrdio da nisu bile ispunjene pretpostavke za izricanje blaže kazne.

14. Odluka Ustavnog suda dostavljena je punomoćniku podnositelja zahtjeva 27. lipnja 2016. godine.

**B. Karaula protiv Hrvatske, zahtjev br. 28751/17**

15. Dana 25. siječnja 2012. dvije osobe podnijele su Općinskom sudu u Daruvaru privatnu tužbu zbog uvrede i prijetnje protiv drugog podnositelja zahtjeva.

16. Nakon što je predmet u dva navrata vraćen na ponovno suđenje, dana 25. studenoga 2015. Općinski sud u Bjelovaru proglasio je drugog podnositelja zahtjeva krivim i izrekao mu je kaznu zatvora u trajanju od sedam mjeseci uz primjenu uvjetne osude od godinu dana.

17. Dana 23. prosinca 2015. drugi podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Županijskom sudu u Bjelovaru, u kojoj je osporio činjenične i pravne osnove svoje osude i kazne. Zatražio je i da on i njegov odvjetnik budu pozvani na sjednicu žalbenog vijeća.

18. Sjednica žalbenog vijeća održana je 30. lipnja 2016. godine u odsutnosti drugog podnositelja zahtjeva i njegova odvjetnika. Županijski sud u Bjelovaru smatrao je da nije bio obvezan pozvati ih jer se predmet odnosio na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora u trajanju do pet godina, a drugom podnositelju zahtjeva izrečena je uvjetna osuda (vidi stavak 20. ove presude). Istoga dana, Županijski sud u Bjelovaru djelomično je preinačio prvostupanjsku presudu, proglasivši drugog podnositelja zahtjeva krivim po dvije točke optužnice za uvredu na temelju novog, blažeg Kaznenog zakona, te mu je izrekao novčanu kaznu u iznosu od 18.640,00 hrvatskih kuna (približno 2.490,00 eura).

19. Dana 12. kolovoza 2016. drugi podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovarajući, *inter alia*, da mu nije bila pružena mogućnost prisustvovati sjednici žalbenog vijeća.

20. Dana 23. studenoga 2016. Ustavni sud je proglasio ustavnu tužbu drugog podnositelja zahtjeva nedopuštenom kao očigledno neosnovanu.

21. Odluka Ustavnog suda dostavljena je punomoćniku drugog podnositelja zahtjeva 19. prosinca 2016. godine.

**MJERODAVNI PRAVNI OKVIR**

22. Mjerodavno domaće pravo na snazi u relevantno vrijeme, a koje se odnosi na prisutnost podnositelja zahtjeva na sjednici žalbenog vijeća, izloženo je u predmetu *Romić i drugi protiv Hrvatske* (br. 22238/13 i šest drugih predmeta, stavci 65. – 68., 14. svibnja 2020., s ondje citiranim daljnjim referencama).

23. Mjerodavni dijelovi Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/97, s daljnjim izmjenama i dopunama) glase kako slijedi:

**Prijetnja**  
**Članak 129**

„(1) Tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio, kaznit će se novčanom kaznom do sto pedeset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

...

4) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka pokreće se povodom (privatnog) prijedloga.”

**Zlouporaba opojnih droga**  
**Članak 173**

“ ...

(2) Tko neovlašteno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupnji, ili na drugi način neovlašteno stavlja u promet stvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.“

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godine, ili kaznom doživotnog zatvora.“

**Uvreda**  
**Članak 199**

“(1) Tko uvrijedi drugoga, kaznit će se novčanom kaznom do sto dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do tri mjeseca.“

**Članak 204**

“(1) Kazneni postupak za kaznena djela protiv časti i ugleda iz članka 199. do 202. ovoga Zakona pokreće se (privatnom) tužbom.”

## **PRAVO**

### **I. SPAJANJE ZAHTJEVA**

24. Uzimajući u obzir sličan predmet spora podnesenih zahtjeva, Sud smatra prikladnim ispitati ih zajedno u jednoj presudi.

### **II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. I STAVKA 3. TOČKE (C) KONVENCIJE**

25. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da nisu imali pošteno suđenje. Konkretno su naveli da su sjednice žalbenog vijeća bile održane u njihovoj odsutnosti.

26. Podnositelji zahtjeva pozvali su se na članak 6. stavak 1. i stavak 3. točku (c) Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

“1. Radi utvrđivanja ... podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično,...ispita njegov slučaj...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...

(c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde; ...”

#### **A. Dopuštenost**

27. Sud primjećuje da ovi prigovori nisu ni očigledno neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) i stavka 4. Konvencije ni nedopušteni po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se moraju proglašiti dopuštenima.

#### **B. Osnovanost**

##### *1. Tvrdnje stranaka*

28. Prvi podnositelj zahtjeva naveo je da mu je trebalo biti omogućeno prisustvovati sjednici Vrhovnog suda kako bi mogao razjasniti relevantne činjenice i očitovati se o okolnostima koje su mogle utjecati na težinu njegove kazne. Nadalje, trebao je imati mogućnost dopuniti svoje žalbene osnove i iznijeti moguće novootkrivene činjenice.

29. Drugi podnositelj zahtjeva tvrdio je da mu je, neovisno o tome što mu je izrečena uvjetna osuda, trebalo biti omogućeno prisustvovati sjednici žalbenog vijeća jer je žalbeni sud bio pozvan provesti punu ocjenu njegove krivnje ili nedužnosti.

30. Vlada je tvrdila da dovođenje prvog podnositelja zahtjeva iz pritvora ne bi bilo financijski razborito. Osim toga, nije obrazložio zašto bi njegova prisutnost na sjednici bila svrhovita, posebice imajući u vidu činjenicu da je njegov odvjetnik bio pozvan da joj prisustvuje. U pogledu drugog podnositelja zahtjeva, Vlada je tvrdila da je, na temelju mjerodavnog domaćeg prava, u situacijama u kojima je okrivljeniku bila izrečena kazna zatvora uz primjenu uvjetne osude za djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju do pet godina, žalbeni sud imao diskrecijsko pravo odlučiti je li svrhovito omogućiti okrivljeniku da prisustvuje sjednici žalbenog vijeća. Vlada je nadalje ustvrdila da su žalbeni sudovi ispravno odlučili da nije bilo razloga da prvi i drugi podnositelj zahtjeva prisustvuju sjednicama žalbenog vijeća jer su bili saslušani tijekom suđenja i bila im je pružena mogućnost djelotvorno sudjelovati u prvostupanjskim postupcima.

31. Vlada je nadalje tvrdila da odsutnost podnositelja zahtjeva sa sjednica žalbenog vijeća nije utjecala na poštenost kaznenih postupaka

protiv njih s obzirom na to da ni tužiteljstvo nije prisustvovalo sjednicama. U pogledu drugog podnositelja zahtjeva, Vlada je navela da se njegov predmet odnosi na lakše kazneno djelo za koje je propisano da se postupak pokreće po privatnoj tužbi i koje ne uključuje sudjelovanje Državnog odvjetništva kao tijela kaznenog progona na suđenju (vidi stavak 23. ove presude). Osim toga, pružena mu je ista mogućnost kao i protivnoj stranci da iznese svoje tvrdnje u žalbenom postupku. Štoviše, kazna mu je smanjena povodom žalbe.

32. Konačno, Vlada je tvrdila da bi se ovaj predmet trebalo razlikovati od predmeta *Zahirović protiv Hrvatske* (br. 58590/11, 25. travnja 2013.) jer žalbeni sud nije bio pozvan ocijeniti osobnost ili karakter prvog i drugog podnositelja zahtjeva s obzirom na to da oni nisu otvorili takva pitanja u svojim žalbama. U tom pogledu pozvala se i na predmet *Kamasinski protiv Austrije* (19. prosinca 1989., Serija A br. 168).

## 2. Ocjena Suda

33. Sud je u više navrata utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije zbog neomogućavanja podnositeljima da prisustvuju sjednicama žalbenog vijeća u kaznenim postupcima protiv njih (vidi gore citirani predmet *Zahirović*, stavci 54. – 64., 25. travnja 2013.; *Lonić protiv Hrvatske*, br. 8067/12, stavci 90. – 102., 4. prosinca 2014.; *Arps protiv Hrvatske*, br. 23444/12, stavci 24. – 29., 25. listopada 2016.; *Bosak i drugi protiv Hrvatske*, br. 40429/14 i tri druga predmeta, stavci 105. – 109., 6. lipnja 2019.; i, među najnovijim izvorima prava, *Romić i drugi protiv Hrvatske*, br. 22238/13 i šest drugih predmeta, stavci 99. – 103., 14. svibnja 2020.).

34. Sud napominje da je izmjenama i dopunama mjerodavnog domaćeg prava uklonjeno ishodište povreda utvrđenih u tim predmetima (vidi stavak 22. ove presude). Međutim, u postupcima kojima prigovaraju podnositelji zahtjeva primjenjivalo se prethodno zakonodavstvo i praksa (vidi stavke 10. i 18. ove presude i usporedi gore citirani predmet *Romić i drugi*, stavak 102.).

35. Sud napominje da su u svojim žalbama podnositelji zahtjeva osporili svoju osudu i kaznu i na činjeničnoj i pravnoj osnovi (vidi stavke 7. i 17. ove presude). Stoga su žalbeni sudovi bili pozvani provesti punu ocjenu njihove krivnje ili nedužnosti u pogledu optužbi protiv njih s obzirom ne samo na tvrdnje koje su iznijeli pred prvostupanjskim sudom već i na tvrdnje o navodnim propustima tog suda da utvrdi sve bitne činjenice i ispravno primijeni mjerodavna materijalna i postupovna pravila (vidi gore citirani predmet *Bosak i drugi*, stavak 106.; usporedi *Abdulgadirov protiv Azerbajdžana*, br. 24510/06, stavak 42., 20. lipnja 2013., i *Kozliti protiv Rusije*, br. 17092/04, stavak 63., 14. studenoga 2013.; i usporedi nasuprot tome *Fejde protiv Švedske*, 29. listopada 1991., stavak 33., Serija A br. 212-C, i *Hermi protiv Italije* [VV], br. 18114/02, stavak 85., ECHR 2006-XII).



Međutim, suprotno pretpostavkama gore navedene sudske prakse, žalbeni sudovi održali su sjednice u odsustvu podnositelja zahtjeva (vidi stavke 10. i 18. ove presude).

36. Tvrdnju Vlade u pogledu drugog podnositelja zahtjeva, da su u predmetima u kojima je primijenjena uvjetna osuda žalbeni sudovi imali diskrecijsko pravo odlučiti je li prisustvo podnositelja zahtjeva na sjednici žalbenog vijeća svrhovito, Sud je već odbio u predmetu *Arps* (gore citiran, stavci 23. i 28.).

37. Nadalje, u predmetu *Lonić* (gore citiran, stavak 100.), Sud je smatrao da je nebitno to što je žalbu protiv prvostupanjske presude podnio samo podnositelj zahtjeva ili to što je žalbeni sud preinačio prvostupanjsku presudu na način koji je povoljniji za podnositelja zahtjeva. Prema mišljenju Suda, to nije utjecalo na temeljno pitanje postavljeno drugostupanjskom sudu, odnosno je li podnositelj zahtjeva kriv ili nedužan, za čiji je odgovor bila potrebna prisutnost podnositelja na sjednici žalbenog vijeća kako bi se osiguralo pošteno suđenje. Iz istog razloga Sud odbija Vladine tvrdnje iznesene u stavku 31. ove presude.

38. Prema tome, imajući u vidu navedena razmatranja i svoju sudsku praksu citiranu u stavku 33. ove presude, Sud utvrđuje da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije u odnosu na oba podnositelja zahtjeva.

### III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

39. Članak 41 Konvencije propisuje:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

#### A. Šteta

40. Prvi podnositelj zahtjeva potraživao je 95.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete. Drugi podnositelj zahtjeva potraživao je 6.500,00 eura na ime naknade materijalne štete i 3.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete.

41. Vlada je osporila ta potraživanja, smatrajući ih pretjeranima, neosnovanima i nepotkrijepljenima.

42. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu poveznicu između utvrđene povrede i materijalne štete koju je naveo drugi podnositelj zahtjeva, stoga odbacuje taj zahtjev. S druge strane, Sud utvrđuje da su podnositelji zahtjeva zasigurno pretrpjeli nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi samo utvrđivanjem povrede. Procjenjujući na pravičnoj osnovi, Sud svakom podnositelju zahtjeva dosuđuje po 1.500,00 eura, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

## **B. Troškovi i izdaci**

43. Prvi podnositelj zahtjeva potraživao je i 1.690,00 eura, a drugi podnositelj zahtjeva 6.000,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred ovim Sudom.

44. Vlada je smatrala da su zahtjevi za troškove pretjerani i podneseni bez ikakvih dokumenata koji ih potkrepljuju, te bi ih trebalo odbaciti.

45. U pogledu troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima, uzimajući u obzir dokumente u svom posjedu i svoju sudsku praksu, Sud smatra razumnim dosuditi po 845,00 eura svakom podnositelju zahtjeva.

46. U pogledu troškova nastalih pred Sudom, uzimajući u obzir dokumente u svom posjedu i svoju sudsku praksu, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 845,00 eura prvom podnositelju zahtjeva i iznos od 2.000,00 eura drugom podnositelju zahtjeva, uvećane za sve poreze koji bi im se mogli zaračunati.

## **C. Zatezna kamata**

47. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

## **IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO**

1. *odlučuje* spojiti zahtjeve;
2. *utvrđuje* da su zahtjevi dopušteni;
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (c) Konvencije u odnosu na podnositelje zahtjeva u pogledu njihove odsutnosti sa sjednica žalbenog vijeća;
4. *presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja:
    - (i) po 1.500,00 EUR (tisuću petsto eura) svakom podnositelju zahtjeva na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
    - (ii) 1.690,00 EUR (tisuću šeststo devedeset eura) prvom podnositelju zahtjeva i 2.845,00 EUR (dvije tisuće osamsto četrdeset i pet eura) drugom podnositelju zahtjeva na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljima zahtjeva;

(b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

5. odbija preostali dio zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 18. ožujka 2021. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Attila Teplán  
Vršitelj dužnosti zamjenika tajnika

Alena Poláčková  
Predsjednica

© 2021 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

*Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakciju istoga.*